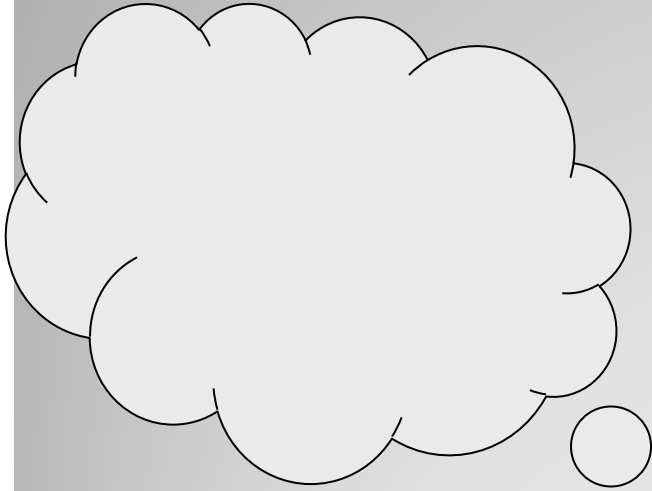
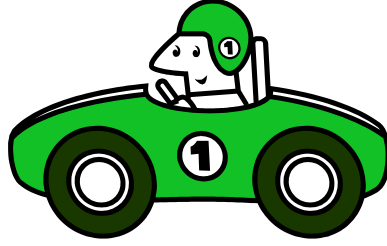

DOĞALGAZ GÜVENLİĞİ KONUSUNA SİSTEMATİK YAKLAŞIM

Ruhi Öktem
A sınıfı İş Güv. Uzm.
İGU ve İH Eğitici
İSİG Uzm. MSc
Kimya Yük Müh.

Bilindiđi gibi; dođal gaz ancak” tehlikeleri bilindiđi taktirde zararlı olmaz” **“ya siz onu yönetirsiniz ya da o sizi”** .

Bakımı yapılmış bir aracı siz yönetirken, bakımsız, frenleri vb. bozuk bir araç ise, yoldan çıkararak sizi altına alabilecektir Yani, o araç üzerinde sizin yönetiminizden bahsedilemez.

Doğalgaz da, güvenlik kurallarına uygun kullanıldığında, yönetilmesi kolay, zararsız ve çevre dostu bir yakıttır.

Doğalgazın Güvenli kullanımı yönetimi

Ancak doğalgazın
özelliklerini
bilirsek kendimizi
güvende
hissedebiliriz...

Bina içi

**Daha tehlikeli
Patlama riski
var...**

Bina dışı

**Araçların doğalgaz
çukuruna düşmemesi
için ne gibi önlemler
alınmalı?**

Doğalgazın Özellikleri

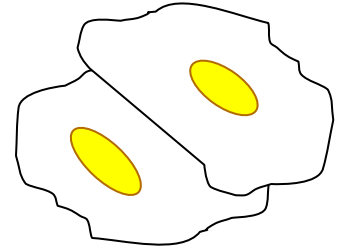
Kokusuz –Renksiz Tatsız

Çürümüş yumurta kokusu vermek üzere metil merkaptan katılır.

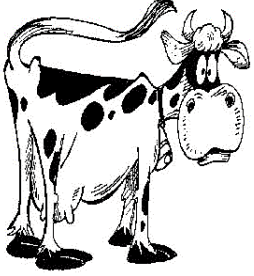
%1 in altında derişimlerde dahi kokulandırılmış doğalgaz hissedilebilir.

Ya nezleyseniz veya koku alma duygunuz yoksa
?...

Doğalgazın Özellikleri

Zehirli değildir.

94% - metan

4% - etan

Yanıcılığı nedeniyle tehlikeli madde sınıfına girer

Hazardous Materials DO NOT Cross / Hazardous Materials DO NOT Cross / Hazardous Materials DO NOT Cross / Hazardous Materials DO NOT Cross / Hazardous Materials DO NOT Cross / Hazardous Materials

Oksijenin yerini alarak boğulmaya sebep olur

Boğulma mı zehirlenmemi daha çabuk öldürür?

**Doğalgaz Kaçağını ?çatıda ?tavanda
aramalı** →

**Doğalgaz
0.7**

Doğalgazın Özellikleri

Buhar yoğunluğu
havadan %30 daha hafiftir

Hava = 1

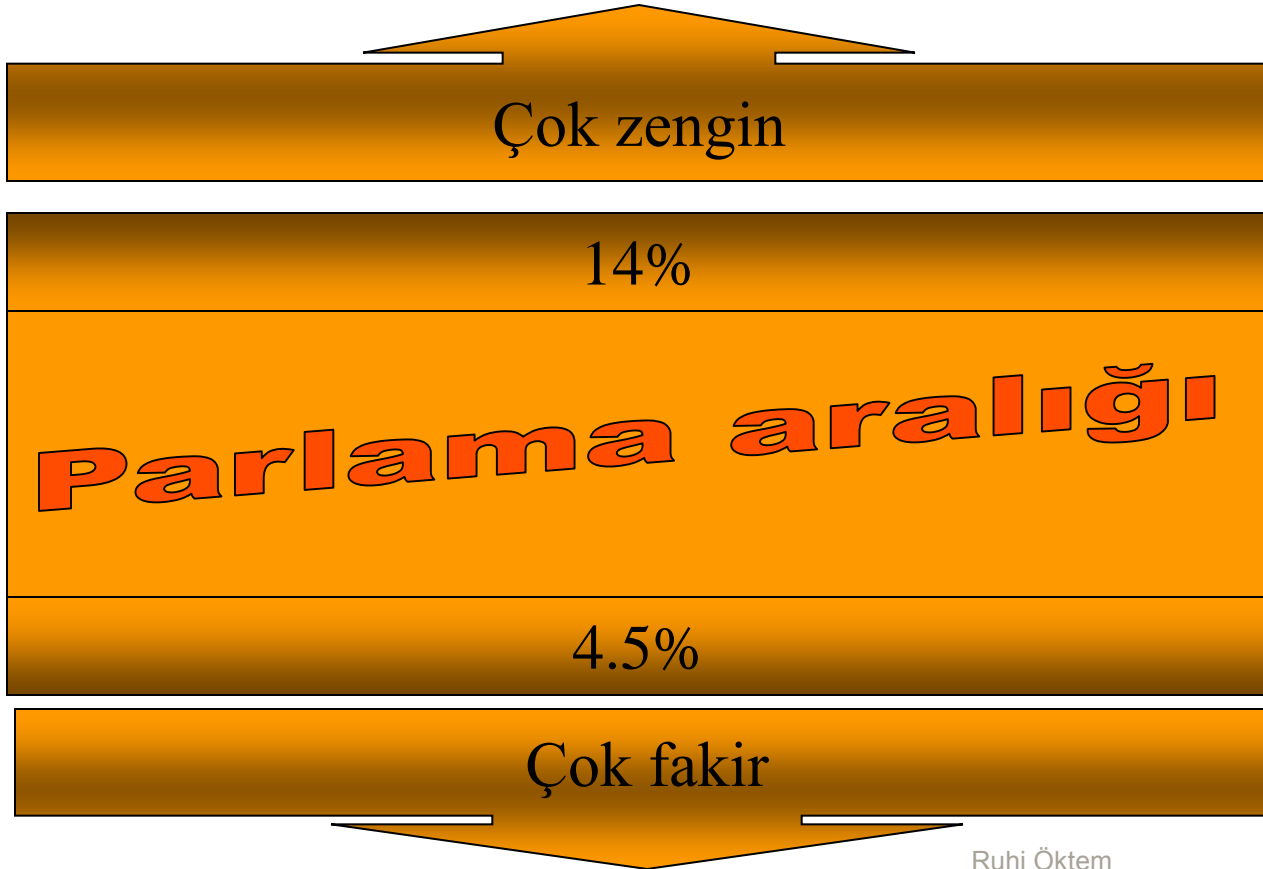
Yükselerek tavanda birikir

**Propan
1.56**

Ruhi Öktem

Doğalgazın Özellikleri

Parlama limitleri

Herzaman doğalgazın fakiri, zengininden iyidir... Çünkü?

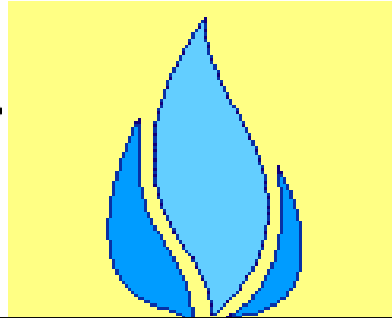
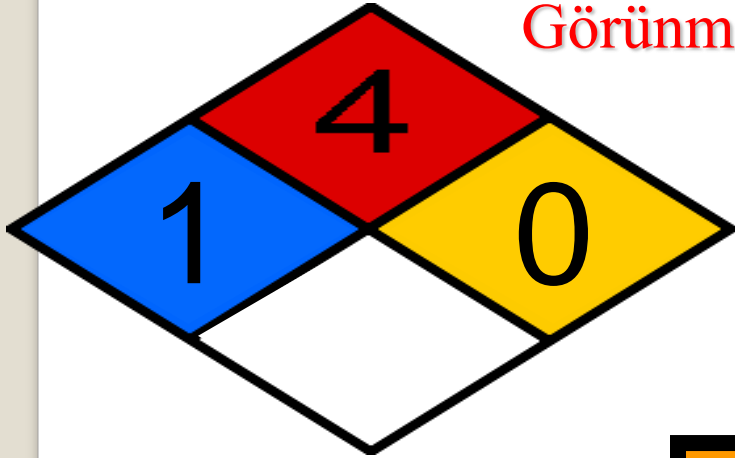
Doğalgazın Özellikleri

Yanma ürünleri

Tam yanma = ısı+karbon dioksit ve su buharı

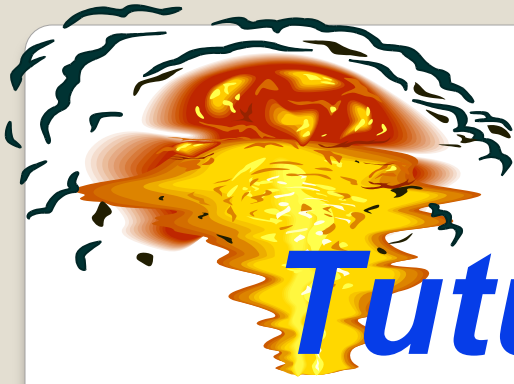
Eksik yanma = karbon monoksit

Görünmeyen katil: CO?

1971

Tutuşma Limitleri

2 – 10 %

1 – 6 %

5 – 15 %

3 – 95 %

FAKİR

Ruhi Öktem

ZENGİN

Doğalgazın Özellikleri

Normal alev rengi
mavidir sarıya dönerse
dikkat!!!

Tutuşma sıcaklığı:

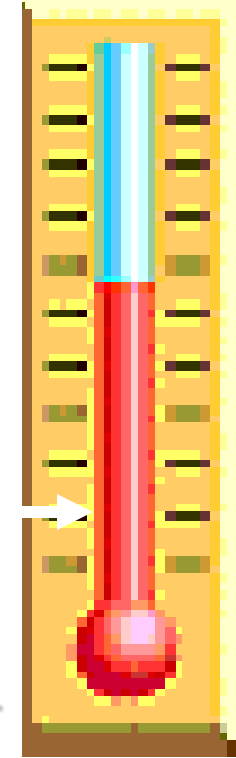
Doğalgaz – 614 °C

Propan - 500 °C

Benzin – 319 °C

**Kıvılcım olmadan da tutuşur
mu yani?**

	Tutuşma aralığı (% hava ile karışımı)	Buhar yoğunluğu (Hava = 1.0)
Doğalgaz	4.5 - 14.0	.70
Hidrojen	4.0 - 7.5	.07
Propan	2.2 - 9.5	1.56
Butan	1.9 - 8.5	2.01
Benzin	1.4 - 7.6	3.00

Doğalgaz Riskleri-1

A) Yanmamış Doğalgaz:

I) Kapalı alanda;
CH₄ kaçağı olursa 1. Patlama riski var

II) Açık alanda;
CH₄ kaçağı olursa 2. Yangın riski var

B) Yanmış Doğalgaz:

I) Bol Oksijenle yanarsa;

Doğalgazın kapalı alandaki baca gazı ürünleri;

H₂O, CO₂ olur ve baca çekmezse 3. Baca gazı ile Boğulma riski var

Doğalgaz Riskleri-2

II) Az Oksijenle yanarsa;

H₂O, **CO** !!! Oluşur, baca çekmezse,

(En çok rastlanan
ölüm türü..☹)

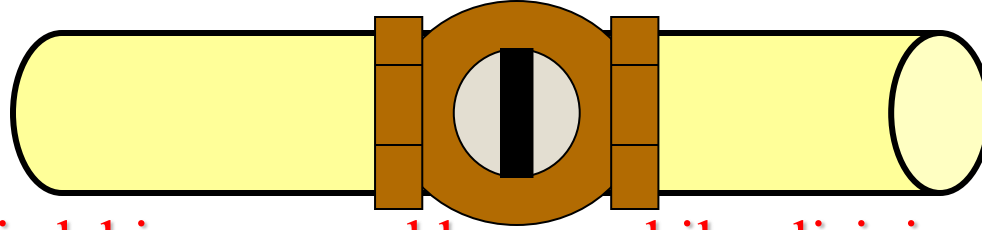
4. Baca gazı ile zehirlenme riski var

III) Yanarak Oksijeni bitirirse; havalandırma menfezi de kapalı ise, Ortamda sadece Azot kalır,

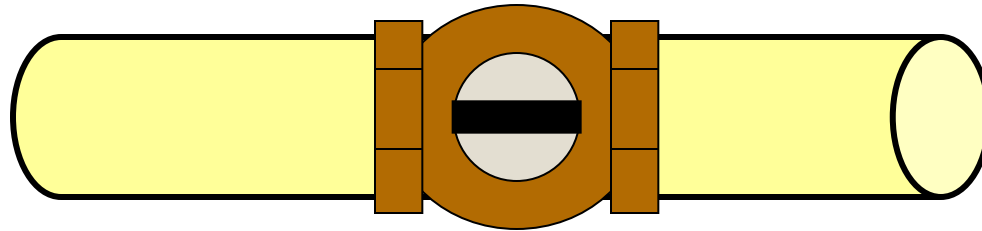
5. Oksijensiz bıraktığı için boğulma riski var

Doğalgaz ekipmanı

Kapama vanası

Evinizdeki vana nasıl kapanır bilmelisiniz yoksa...
Kapalı pozisyon

Açık Pozisyon

Üstten bakış

Doğalgaz ekipmanı

- **Yurtdışında polietilen borular kolay bulunması için bir tel ile birlikte gömülür.**
- **Dedektörle kolayca bulunması büyük bir avantajdır.**
- **ABD de izleme şeridi koparma cezası nedir?**

Amerika' da gaz hatlarının güvenliği ile ilgili yapılanlar;

Doğalgaz da;	5 yılda bir
Korunmamıř ve döküm borularda	3 yılda bir
LPG sistemlerinde	2 yılda bir

den geç olmamalıdır.

Gazın tehlikesi hakkında;
kullanıcılara yılda iki kez,
halka da; gazeteler vasıtası ile ilan ve beraberinde verilecek
koku numunesi ile,
yılda bir kez ulaşılacak

Gazın kokulandırılması gazın alt patlama limitine ulaşması seviyesinin daha 1/10 unda iken kendisini hissettirecek derecede olacaktır.

PROAKTİF OLUP KAÇAĞI ÖNLEMEK GEREKİR

BU, KAÇAĞIN TUTUŞMASINI ÖNLEMekten KOLAYDIR

Daire içinde koku hissederseniz,

- Kapı ve pencereyi açıp, ortamı havalandırınız.
- Sayaç Vanasını kapatınız.
- Çakmak, kibrit yakmayınız.
- **Elektrik ekipmanlarını açmayınız, kapamayınız veya fişten çekmeyiniz.**
- Kapı zilini kullanmayınız ve kullandırmayınız.
- Kıvılcım çıkarabileceği için telefonunuzu kullanmayınız.
- Gaz kokusu olan mekanı herkesin boşaltmasını sağlayınız.
- Komşunuzdan veya en yakın yerden **187 Doğalgaz Acil Hattını** arayınız.
- Koku bodrumdan geliyorsa bodruma girmeyiniz.
- Arızayı kendiniz gidermeye çalışmayınız.

DOĞALGAZ, ANCAK TEHLİKESİ UNUTULDUĞU
ZAMAN TEHLİKELİ OLUR.... Ruhi Öktem

Düdüklü tencere
mi bu?

Doğalgaz, Kıvılcım
kaynağı veya 600
°C sıcak cisim
olmadan patlamaz!

«Doğalgaz sıkıştı patladı» yanışı!

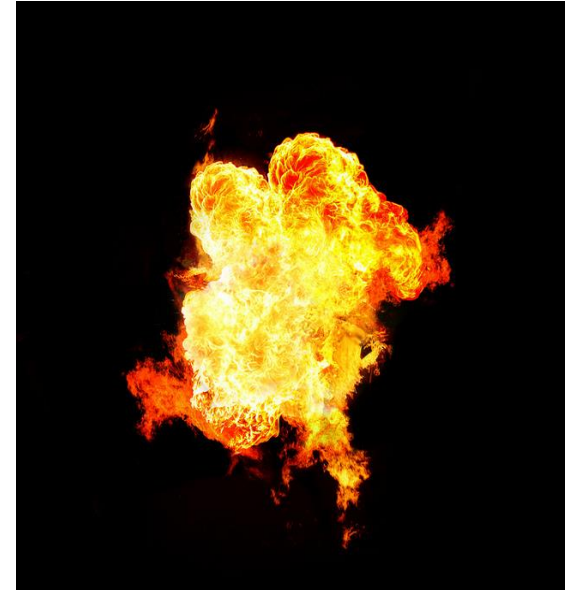
Basınımız “gaz sıkıştı patladı” diyerek düdüklü tencere patlaması ile doğalgazı aynı kategoriye sokuyor.. Yeni duyanlar da bunu böyle anlıyor; çocuklar da öyle.

Bu durumda konuya ilk defa muhatap olanlar şöyle düşünmez mi? “Doğalgaz kokusu aldım ama, nasıl olsa doğalgaz sıkışmadı dolayısıyla patlamaz, telaşa gerek yok.???*»... Halbuki koku alınır alınmaz önlemler alınmalı asla ertelememelidir.

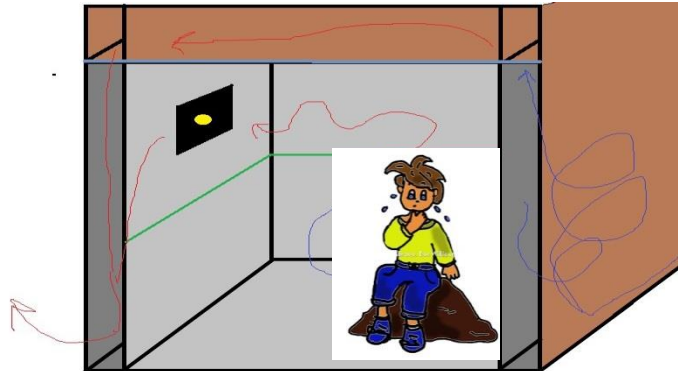
**“Doğalgaz % 15 Üzerinde
Patlamaz, Dolayısıyla Çok Yoğun
Gaz Kokusu Varsa Korkma”
Yanlığı !**

Hava girerse

«Havalandırma Menfezinden Soğuk Geliyor, Kapatsam Ne Olur Ki?» Yanlışı!

Yanarak Oksijeni bitirirse; havalandırma menfezi de kapalı ise, baca da çekiyor ise, Ortamda sadece Azot kalır, Oksijensiz bıraktığı için boğulma riski var.

«Yetkisiz Kişiy e Yaptırırırım
Hem Ucuz Da Olur, Bişey Olmaz»
Yanlış!

- Kıvılcım kaynakları pek çoktur; cep telefonu, 600 °C üzerindeki kızgın metal, pilli ve elektrikli el feneri ve radyo vb.tüm cihazlar, sigara, çıplak alev, telefon, kapı zili, otomobil eksozu, elektrik butonları (nasılsa öyle kalmalı) vb.
- o halde ; Kaçak olmamasına çalışılmalıdır

**ÖNCELİKLE KIVILCIMI DEĞİL,
KAÇAĞI ÖNLEMENE YOGUNLAŞMALI!**

- Yeni doğalgaz kazalarının yaşanmaması için, özellikle doğalgazın yeni kullanıldığı illerde, halkın bilinçlendirilmesi gereklidir. Bunun da en güzel yolu kamu spotlarıdır.
- TV de kısa film ve «canlandırma»larla Doğalgaz kullanım hataları ve sonra doğruları açıklanmalıdır.
- İlk okullardan itibaren yeni nesile de, doğalgaz ve diğer ısınma cihazları kazaları, güvenlik, ev kazaları, trafik vb kavramlar öğretilmeli ..

- Gaz Kurumu gazı kapattıktan sonra, - hiç tasa duymaksızın- gazı açıp, usulsüz kullanım cesareti bulanlar olabilmektedir.
- Sokak arası yetkisiz tamirciler cihazlara yanlış müdahaleler yapabilmekte, Gaz Kurumunun öngördüğünün aksine tehlikeli uygulamalar – geçici olarak halkı memnun edecek ,ucuz ama tehlikeli çözümler üretebilmektedirler. Bunlar önlenmelidir.
- Geri tepme önleme sensörü olmayan eski şofbenler kullandırılmamalıdır.
-

- Müjdeli Haber; Sağlık Bakanlığı **Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Başkanlığı**ınca "Karbon Monoksit Zehirlenmeleri için 2015 -2019 Eylem Planı" hazırlanmış ve uygulanmasına başlanmıştır..
- Karbonmonoksit Zehirlenme risklerine ilaveten, «Yangın, patlama vb. » risklerinin de katılması ile;
- Doğalgaz, LPG ve nihayet diğer yakıtların da katıldığı, «**Isınma cihazları kazalarını önlemek için toplumsal bir kampanya (veya eylem planı)**» düzenlenmelidir.

Bu eylem planınca, halkımızın yanısıra, açık havadaki risklerle ilgili olarak İtfaiye, Telekom, TEAŞ, Su ve Kanalizasyon işçileri gibi, tüm altyapı kuruluşları, Trafik polisleri ve polisimiz de eğitilmelidir.

**Unutmayalım Doğalgaz ancak
tehlikesi unutulduğu zaman
tehlikeli olur!**